

Suunised

**Suunised 1/2019 määruse (EL) 2016/679 kohaste
toimimisjuhendite ja järelevalvet teostavate asutuste kohta**

Version 2.0

4. juuni 2019

Versioonid

Versioon 2.0	4. juuni 2019	Suunised võetakse vastu pärast avalikku konsultatsiooni
Versioon 1.0	12. veebruar 2019	Suunised võetakse vastu avaliku konsultatsiooni korraldamiseks

Sisukord

1	SISSEJUHATUS.....	5
1.1	Käesolevate suuniste kohaldamisala	6
2	MÕISTED.....	7
3	MIS ON TOIMIMISJUHEND?	7
4	MILLIST KASU TOOB TOIMIMISJUHEND?.....	8
5	TOIMIMISJUHENDI KAVANDI VASTUVÕETAVUS.....	11
5.1	Seletuskiri ja lisadokumendid	11
5.2	Esindaja.....	11
5.3	Töötlemise ulatus	12
5.4	Territoriaalne kohaldamisala	12
5.5	Esitamine pädevale järelevalveasutusele	12
5.6	Järelevalvemehhanismid	13
5.7	Järelevalvet teostav asutus.....	13
5.8	Konsulterimine	13
5.9	Siseriiklikud õigusaktid.....	13
5.10	Keel.....	14
5.11	Kontrollnimekiri	14
6	TOIMIMISJUHENDI HEAKSKIITMISE KRITERIUMID.....	14
6.1	Toimimisjuhendi kavand vastab konkreetsele vajadusele	14
6.2	Toimimisjuhendi kavand hõlbustab isikuandmete kaitse üldmääruse tõhusat kohaldamist..	15
6.3	Toimimisjuhendi kavandis on täpsustatud isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamise üksikasjad	16
6.4	Piisavad kaitsemeetmed.....	16
6.5	Toimimisjuhendi kavandis on ette nähtud mehhanismid, mis võimaldavad teha tõhusat järelevalvet	17
7	ESITAMINE, VASTUVÕETAVUS JA HEAKSKIITMINE (RIIKLIKUD TOIMIMISJUHENDID).....	18
7.1	Esitamine	18
7.2	Toimimisjuhendi vastuvõetavus	18
7.3	Heakskiitmine	18
8	ESITAMINE, VASTUVÕETAVUS JA HEAKSKIITMINE (RIIKIDEVAHELINE TOIMIMISJUHENDID).....	19
8.1	Esitamine	19
8.2	Toimimisjuhendi vastuvõetavus	19

8.3	Koostöö.....	20
8.4	Keeldumine.....	20
8.5	Ettevalmistused otsuse eelnõu edastamiseks andmekaitseenõukogule.....	20
8.6	Andmekaitseenõukogu.....	21
8.7	Heakskiitmine	21
9	KAASAMINE	21
10	KOMISJONI ROLL.....	22
11	JÄRELEVALVE TOIMIMISJUHENDI JÄRGIMISE ÜLE.....	22
12	JÄRELEVALVET TEOSTAVATE ASUTUSTE AKREDITEERMISE NÕUDED.....	23
12.1	Sõltumatus.....	23
12.2	Huvide konflikti puudumine	24
12.3	Eksperteadmised	24
12.4	Kehtestatud menetlused ja struktuurid.....	24
12.5	Läbipaistev kaebuste käsitlemine	25
12.6	Pädeva järelevalveasutuse teavitamine	26
12.7	Läbivaatamismehhanismid	26
12.8	Õiguslik seisund	26
13	HEAKSKIIDETUD TOIMIMISJUHENDID	27
14	JÄRELEVALVET TEOSTAVA ASUTUSE AKREDITEERINGU TÜHISTAMINE.....	27
15	AVALIKU SEKTORI TOIMIMISJUHENDID.....	28
1. LIIDE.	Riikliku toimimisjuhendi ja riikidevahelise toimimisjuhendi erinevus.....	29
2. LIIDE.	Pädeva järelevalveasutuse valimine	30
3. LIIDE.	Taotluse esitamisel kasutatav kontrollnimekiri.....	31
4. LIIDE.	Heakskiitmisprotsessi skeem	32

Euroopa Andmekaitsekoostöögrupp,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määruse (EL) 2016/679 (füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (edaspidi „isikuandmete kaitse üldmäärus“)) artikli 70 lõike 1 punkti n ning artikleid 40 ja 41,

võttes arvesse EMP lepingut, mida on muudetud EMP ühiskomitee 6. juuli 2018. aasta otsusega nr 154/2018, eriti selle XI lisa ja protokoll nr 37,

võttes arvesse oma 25. mail 2018 vastu võetud kodukorra artikleid 12 ja 22,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

1 SISSEJUHATUS

1. Määrus (EL) 2016/679¹ (isikuandmete kaitse üldmäärus) jõustus 25. mail 2018. Selle üks peamisi eesmärke on tagada andmete järjekindel kaitse kogu Euroopa Liidus ning ära hoida erinevusi, mis takistavad isikuandmete vaba liikumist siseturul². Määrusega võeti kasutusele ka vastutuse põhimõte, mille kohaselt vastutavad töötlejad vastutavad määruse järgimise eest ja peavad olema võimelised selle järgimist tõendama³. Määruse artiklite 40 ja 41 sätted toimimisjuhendite kohta on praktiline, potentsiaalselt kulutõhus ja otstarbekas vahend andmekaitseõiguste järjekindlaks kaitse saavutamiseks. Toimimisjuhend võib olla mehhanismiks, mille abil tõendada määruse järgimist⁴. See võib aidata täita ühtlustamislüngad, mis võivad esineda andmekaitseõiguse kohaldamisel liikmesriikides⁵. Samuti annab see konkreetsetele sektoritele võimaluse kaaluda ühist andmetöötlust ning leppida kokku kohandatud ja praktilistes andmekaitse-eeskirjades, mis vastavad sektori vajadustele ja määruse nõuetele⁶.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta.

² Vt isikuandmete kaitse üldmääruse põhjendus 13.

³ Vt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 5 lõige 2.

⁴ Vt näiteks artikli 24 lõige 3, artikli 28 lõige 5 ja artikli 32 lõige 3. Toimimisjuhendit võivad kasutada ka volitatud töötlejad, tõendamaks piisava tagatise olemasolu selle kohta, et nende töötlemine on määrusega kooskõlas (vt artikli 28 lõige 5).

⁵ Vt isikuandmete kaitse üldmääruse põhjendused 77, 81, 98, 99, 148 ja 168 ning artiklid 24, 28, 35, 40, 41, 46, 57, 64 ja 70. Seda eriti juhul, kui toimimisjuhend hõlmab mitmes liikmesriigis toimuvaid isikuandmete töötlemise toiminguid.

⁶ Toimimisjuhendid ei pea olema tingimata seotud või piiratud konkreetse sektoriga. Näiteks võidakse toimimisjuhendit kohaldada eraldi sektorite suhtes, kus on ühised töötlemistoimingud, millel on töötlemise seisukohast samad omadused ja vajadused. Kui toimimisjuhend on sektoriülene, võidakse selle alusel määrata mitu järelevalvet teostavat asutust. Sellisel juhul tuleb aga toimimisjuhendis selgeks teha selle asutuse ülesannete ulatus, teisisõnu täpsustada sektorid, milles iga järelevalvet teostav asutus oma artiklist 41 tulenevaid ülesandeid täidab, ja iga asutuse jaoks kättesaadavad järelevalvemehhanismid. Sellega seoses kohaldatakse käesolevate suuniste asjakohaseid osi, milles on

- Liikmesriigid, järelevalveasutused, Euroopa Andmekaitseenõukogu (edaspidi „andmekaitseenõukogu“) ja Euroopa Komisjon (edaspidi „komisjon“) on kohustatud ergutama toimimisjuhendite koostamist, et aidata kaasa määruse nõuetekohasele kohaldamisele⁷. Käesolevad suunised aitavad toimimisjuhendeid koostada, muuta või laiendada.

1.1 Käesolevate suuniste kohaldamisala

- Käesolevate suuniste eesmärk on anda praktilisi juhiseid isikuandmete kaitse üldmääruse artiklite 40 ja 41 kohaldamiseks ning aidata neid artikleid tõlgendada. Suunised peaksid tooma selgust menetlustesse ja eeskirjadesse, mida kohaldatakse toimimisjuhendite esitamisel, heakskiitmisel ja avaldamisel nii liikmeriigi kui ka Euroopa tasandil. Suunistes sätestatakse miinimumkriteeriumid, mille täitmist pädev järelevalveasutus nõuab enne toimimisjuhendi põhjalikku läbivaatamist ja hindamist⁸. Lisaks määratakse neis kindlaks sisuga seotud tegurid, mida tuleb arvesse võtta selle hindamisel, kas konkreetne toimimisjuhend aitab kaasa määruse nõuetekohasele ja tõhusale kohaldamisele⁹. Samuti nähakse suunistega ette nõuded toimimisjuhendi järgimise üle tõhusa järelevalve tegemiseks¹⁰.
- Käesolevad suunised peaksid olema ka selgeks raamistikuks kõikidele pädevatele järelevalveasutustele, andmekaitseenõukogule ja komisjonile, et hinnata toimimisjuhendeid järjekindlalt ja ühtlustada hindamisprotsessis rakendatavaid menetlusi. Samuti peaks selle raamistikuga suurenenud läbipaistvus, kuna raamistikuga tagatakse, et toimimisjuhendite omanikud, kes kavatsevad taotleda oma toimimisjuhendi heakskiitmist, on protsessiga igati kursis ning saavad aru ametlikest nõuetest ja asjakohastest tingimustest, mis peavad olema heakskiidu saamiseks täidetud.
- Juhised toimimisjuhendite kui isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 lõike 3 kohase andmete edastamise vahendi kohta esitatakse andmekaitseenõukogu välja antavates eraldi suunistes.
- Kõik varem heaks kiidetud toimimisjuhendid¹¹ tuleb läbi vaadata ja neid tuleb uuesti hinnata kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse nõuetega. Seejärel tuleb toimimisjuhendid esitada uuesti heakskiidu saamiseks kooskõlas artiklites 40 ja 41 sätestatud nõuetega ning käesolevas dokumendis kirjeldatud menetlustega.

nähtud ette järelevalvet teostavate asutuste vastutus, kohustused ja akrediteerimisnõuded, konkreetselt iga toimimisjuhendi alusel määratud järelevalvet teostava asutuse suhtes.

⁷ Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 lõige 1.

⁸ Vt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 lõige 5, artikli 55 lõige 1 ja põhjendus 122.

⁹ Vt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 lõige 1 ja põhjendus 98.

¹⁰ Vt näiteks isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 41 lõiked 2 ja 3.

¹¹ Mille on enne isikuandmete kaitse üldmäärust ja käesolevaid suuniseid heaks kiitnud kas riiklik järelevalveasutus või artikli 29 tööühm.

2 MÕISTED

„Akrediteerimine“ – kinnituse andmine selle kohta, et esildatud järelevalvet teostav asutus vastab isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 41 sätestatud nõuetele, mis võimaldab tal teha toimimisjuhendi järgimise üle järelevalvet. Kinnituse annab see järelevalveasutus, kellele toimimisjuhend heakskiidu saamiseks esitatakse (artikli 41 lõige 1). Järelevalvet teostava asutuse akrediteering kehtib vaid konkreetse toimimisjuhendi puhul¹².

„Toimimisjuhendi omanik“ – toimimisjuhendis ja siseriiklikus õiguses nõutava asjakohase õigusliku seisundiga ühendus või muu organ, kes koostab ja esitab oma toimimisjuhendi¹³.

„Pädev järelevalveasutus“ – järelevalveasutus, kellel on isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 55 kohane pädevus.

„Järelevalvet teostav asutus“ – organ/komitee või mitu organit/komiteed (toimimisjuhendi omaniku organisatsiooni sees või sellest väljaspool¹⁴), kellel on artikli 41 kohane järelevalveülesanne, mida täidetakse eesmärgiga veenduda toimimisjuhendi järgimises.

„Asjaomane järelevalveasutus“ – isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punktis 22 määratletud järelevalveasutus.

„Riiklik toimimisjuhend“ – toimimisjuhend, mis hõlmab ühes liikmesriigis toimuvaid isikuandmete töötlemise toiminguid.

„Riikidevaheline toimimisjuhend“ – toimimisjuhend, mis hõlmab rohkem kui ühes liikmesriigis toimuvaid isikuandmete töötlemise toiminguid.

3 MIS ON TOIMIMISJUHEND?

7. Isikuandmete kaitse üldmääruses sätestatud toimimisjuhend on vastutuse võtmist kinnitav vabatahtlik vahend, mis sisaldab konkreetseid andmekaitse-eeskirju vastutavate töötlejate ja volitatud töötlejate kategooriatele. Toimimisjuhend võib olla kasulik ja tõhus vastutamise vahend, kuna selles kirjeldatakse üksikasjalikult, milline on konkreetsetes sektoris kõige asjakohasem, õiguspärasem ja eetilisem käitumine. Andmekaitse vaatenurgast võib toimimisjuhend olla eeskirjade kogum vastutavatele töötlejatele ja volitatud töötlejatele, kes kavandavad ja teostavad määrusele vastavaid isikuandmete töötlemise toiminguid, millega rakendatakse praktikas Euroopa ja liikmesriikide õiguses sätestatud andmekaitsepõhimõtteid.
8. Kutseorganisatsioon või konkreetset sektorit esindav organ võib koostada toimimisjuhendi, et aidata oma sektoril järgida isikuandmete kaitse üldmäärust tõhusal ja potentsiaalselt kulutõhusal viisil. Nagu on sätestatud määruse artikli 40 lõikes 2 esitatud mittetäielikus loetelus, võib toimimisjuhend hõlmata eelkõige selliseid teemasid nagu
 - isikuandmete õiglane ja läbipaistev töötlemine;
 - vastutava töötleja õigustatud huvid teatud kontekstis;
 - isikuandmete kogumine; isikuandmete pseudonüümimine;

¹² Järelevalvet teostavat asutust võidakse akrediteerida rohkem kui ühe toimimisjuhendi järgimise üle järelevalve tegemiseks, kui ta vastab akrediteerimise nõuetele.

¹³ Nagu on sätestatud isikuandmete kaitse üldmääruse põhjenduses 98.

¹⁴ Vt ka punktid 64–67 allpool.

- üksikisikute teavitamine ja üksikisikute õiguste kasutamine;
 - laste teavitamine ja laste kaitsmine (sh lapsevanema nõusoleku saamise mehhanismid);
 - tehnilised ja korralduslikud meetmed, sealhulgas lõimitud andmekaitse ja vaikimisi andmekaitse ning turvameetmed;
 - rikkumisest teatamine;
 - andmete edastamine väljapoole ELi ja
 - vaidluste lahendamise kord.
9. Isikuandmete kaitse üldmäärusega, millega tunnistati kehtetuks andmekaitse direktiiv (95/46/EÜ), on ette nähtud konkreetsemad ja üksikasjalikumad sätted toimimisjuhendite ning heakskiidu saamisega seotud nõuete ja menetluste kohta, samuti heakskiidetud toimimisjuhendite registreerimise, avaldamise ja tutvustamise kohta. Need sätted koos käesolevate suunistega aitavad ärgitada toimimisjuhendite omanikke andma otsest panust oma töölussektori andmekaitsestandardite ja -eeskirjade kehtestamisse.
10. On oluline märkida, et toimimisjuhend on vaid üks isikuandmete kaitse üldmääruses pakutavatest arvukatest andmekaitsealase vastutuse võtmist kinnitavatest vabatahtlikest vahenditest, mille hulka kuuluvad ka näiteks andmekaitsealane mõjuhindang¹⁵ ja sertifitseerimine¹⁶. Tegemist on vahendiga, mis aitab organisatsioonidel tõendada isikuandmete kaitse üldmääruse järgimist¹⁷.

4 MILLIST KASU TOOB TOIMIMISJUHEND?

11. Toimimisjuhend annab võimaluse kehtestada eeskirju, mis aitavad kohaldada isikuandmete kaitse üldmäärust nõuetekohaselt praktilisel, läbipaistval ja potentsiaalselt kulutõhusal viisil, võttes arvesse konkreetse sektori ja/või sektori töötlemistoimingute peensusi. Sellega seoses saab vastutavate töötlejate ja volitatud töötlejate jaoks toimimisjuhendi koostamisel arvesse võtta teatavas sektoris toimuva töötlemise eriomadusi ning mikro-, väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate erivajadusi¹⁸. Toimimisjuhend võib olla iseäranis oluline ja kasulik vahend nii VKEdele kui ka mikroettevõtjatele,¹⁹ võimaldades neil saavutada andmekaitse nõuete täitmise kulutõhusamal viisil.

¹⁵ Toimimisjuhend ja sertifitseerimine on vabatahtlikud vastutuse võtmist kinnitavad vahendid, andmekaitsealane mõjuhindang on teatud asjaoludel kohustuslik. Lisateavet teiste vastutuse võtmist kinnitavate vahendite kohta leiab andmekaitse nõukogu veebisaidilt (www.edpb.europa.eu).

¹⁶ Vt isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 42 ning andmekaitse nõukogu suunised 1/2018, milles käsitletakse sertifitseerimist ja sertifitseerimiskriteeriumide kindlaksmääramist kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse artiklitega 42 ja 43.

¹⁷ Toimimisjuhendist kinnipidamine iseenesest ei taga isikuandmete kaitse üldmääruse järgimist ega vabasta vastutavaid töötlejaid / volitatud töötlejaid määruse kohastest karistustest ja kohustustest.

¹⁸ Vt isikuandmete kaitse üldmääruse põhjendus 98 artikli 40 lõike 1 kohta. Näiteks võiks toimimisjuhendit asjakohaselt täpsustada, et see vastaks lisaks väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate vajadustele ka mikroorganisatsioonide vajadustele.

¹⁹ Iseäranis isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 lõikes 1 on osutatud toimimisjuhendile kui lahendusele, mis võimaldab pöörata tähelepanu selliste ettevõtjate vajadustele.

Näiteks sarnaseid tervishoiualaseid teadusuuringuid tegevad mikroettevõtjad võiksid oma ühenduse kaudu kokku tulla ja töötada üheskoos välja terviseandmete kogumist ja töötlemist käsitleva toimimisjuhendi, sellel asemel et püüda teha selline ulatuslik andmekaitseanalüüs ise. Toimimisjuhendid on kasulikud ka järelevalveasutustele, võimaldades neil saada parema arusaama ja ülevaate konkreetse kutseala, tööstusharu või sektori isikuandmete töötlemise alasest tegevusest.

12. Toimimisjuhend võib aidata vastutavatel töötlejatel ja volitatud töötlejatel järgida isikuandmete kaitse üldmäärust, kuivõrd sellega on reguleeritud sellised küsimused nagu õiglane ja läbipaistev

Näiteks võib taotleda heakskiitu eeskirjadele, mis käsitlevad seda, kuidas konkreetne heategevussektor tagab oma töötlemiskorra õigluse ja läbipaistvuse. Teise võimalusena võib konkreetne heategevussektor otsustada koostada kõikide oma isikuandmete töötlemise toimingute hõlmamiseks toimimisjuhendi, mis sisaldab ja milles kohaldatakse nõuetekohaselt suurt arvu isikuandmete kaitse üldmääruse sätteid alates isikuandmete kogumise õiguslikust alusest kuni isikuandmetega seotud rikkumisest teavitamiseni.

töötlemine, õigustatud huvid, turvameetmed, lõimitud andmekaitse ja vaikumise andmekaitse ning vastutava töötleja kohustused. Toimimisjuhendit saavad kasutada kõik töötlussektorid ning selle võib koostada nii kitsa või laia ulatusega kui konkreetsele sektorile sobib,²⁰ tingimusel et toimimisjuhend aitab kaasa isikuandmete kaitse üldmääruse nõuetekohasele ja tõhusale kohaldamisele²¹.

13. Toimimisjuhend võib näha ette teatava kaasreguleerimise ning vähendada selliste juhtumite arvu, kus vastutavad töötlejad ja volitatud töötlejad jäävad lootma sellele, et andmekaitse järelevalveasutus annab nende konkreetsete töötlemistoimingute jaoks üksikasjalikumaid suuniseid.
14. Toimimisjuhend võib anda vastutavatele töötlejatele ja volitatud töötlejatele teatava sõltumatus ja kontrolli oma sektori jaoks parimatel tavadel põhinevate eeskirjade sõnastamisel ja kokkuleppimisel. See võib anda võimaluse tõhustada konkreetsetes valdkondades parimatel tavadel põhinevaid töötlemistoiminguid. Samuti võib sellest saada ülioluline vahend, millele ettevõtjad saavad tugineda, et lahendada oma töötlemismenetlustes esinevaid olulisi probleeme ja saavutada andmekaitse nõuete parem täitmine.

²⁰ Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 lõike 2 kohaselt võivad toimimisjuhendeid koostada vastutavate töötlejate ja volitatud töötlejate kategooriaid esindavad organisatsioonid. Siia võiks vajaduse korral lisada sektoriüleised toimimisjuhendid, tingimusel et esindatuse kriteeriumid on täidetud.

²¹ Kitsalt piiritletud toimimisjuhendis tuleb teha andmesubjektidele piisavalt (ja pädeva järelevalveasutuse jaoks rahuldaval viisil) selgeks, et vastutavate töötlejate / volitatud töötlejate toimimisjuhendist kinnipidamisega ei ole tingimata tagatud kõikide õigusnormide järgimine. Sellisel juhul võiks asjakohane kaitsemeede seisneda selles, et toimimisjuhendit järgima kohustunud isikutele ja andmesubjektidele oleks tagatud piisav selgus selle suhtes, et toimimisjuhendi kohaldamisala on piiratud.

15. Toimimisjuhend võib tagada hädavajaliku kindlustunde ja õiguskindluse, sisaldades praktilisi lahendusi konkreetsetes sektoris ühiste töötlemistoimingute puhul kindlaks tehtud probleemidele. See ajendab töötama välja ühise ja järjekindla lähenemise konkreetse sektori andmetöötlusvajadustele.
16. Toimimisjuhend võib olla tõhus vahend andmesubjektide usalduse teenimisel ja kindlustunde tagamisel. Toimimisjuhendis võib käsitleda mitmesuguseid küsimusi, millest paljud võivad tuleneda üldsuse väljendatud murest või isegi sektoris endas tajutavatest probleemidest, ning sellisena kujutab see endast vahendit, millega suurendada üksikisikute jaoks nende isikuandmete

Näiteks terviseandmete töötlemisel teadusuuringute eesmärgil võib muret, mida tuntakse tundliku tervisealase teabe töötlemise eeskirjade täitmise edendamiseks võetavate asjakohaste meetmete pärast, leevendada heakskiidetud ja üksikasjaliku toimimisjuhendi olemasolu. Sellises toimimisjuhendis võivad olla õiglasel ja läbipaistval viisil sätestatud

- asjakohased kaitsemeetmed, mida tuleb kohaldada seoses andmesubjektide teavitamisega;
- asjakohased kaitsemeetmed, mida tuleb kohaldada kolmandatelt isikutelt kogutud andmete suhtes;
- andmete edastamine või levitamine;
- kriteeriumid, mida tuleb rakendada selleks, et tagada võimalikult vähete andmete kogumise põhimõtte järgimine;
- konkreetset turvameetmed;
- asjakohane andmete säilitamise aeg ning
- mehhanismid andmete haldamiseks seoses andmesubjektide õiguste kasutamisega (isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 32 ja põhjendus 89).

töötlemise läbipaistvust.

17. Toimimisjuhend võib osutada oluliseks ja kasulikuks mehhanismiks ka andmete rahvusvahelisel edastamisel. Et tagada isikuandmete rahvusvahelisel edastamisel kolmandatele riikidele asjakohased kaitsemeetmed, võimaldavad isikuandmete kaitse üldmääruse uued sätted kolmandatel isikutel leppida kokku heakskiidetud toimimisjuhendite järgimises, et täita õiguslikud nõuded²². Lisaks võib tänu sellistele heakskiidetud toimimisjuhenditele tõusta isikuandmete kaitse üldmäärusega laiemale rahvusvahelisele kogukonnale tagatud kaitse tase, kusjuures samas saab jätkuda õigusnõuetele vastav isikuandmete rahvusvaheline edastamine. Toimimisjuhend võib olla

²² Vt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 lõike 2 punkt j ja artikli 40 lõige 3.

ka mehhanism, mis veelgi suurendab ja edendab andmesubjektide usaldust ja kindlust seoses andmete töötlemisega väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda²³.

18. Heakskiidetud toimimisjuhend võib olla nii vastutavatele töötlejatele kui ka volitatud töötlejatele tõhusaks vastutuse võtmist kinnitavaks vahendiks. Nagu on märgitud isikuandmete kaitse üldmääruse põhjenduses 77 ja artikli 24 lõikes 3, peetakse heakskiidetud toimimisjuhendi järgimist üheks asjakohaseks meetodiks, kuidas vastutav töötleja või volitatud töötleja saab tõendada määruse konkreetsete osade või põhimõtete või määruse kui terviku järgimist²⁴. Heakskiidetud toimimisjuhendi järgimist võtavad arvesse ka järelevalveasutused, hinnates andmetöötluse eriaspekte (nt turvalisus),²⁵ vaadeldes andmekaitsealase mõjuhinnangu tegemisel töötlemise mõju²⁶ või määrates trahvi²⁷. Määruse mõne sätte rikkumise korral võib heakskiidetud toimimisjuhendi järgimine osutada sellele, kui suur on vajadus, et järelevalveasutus sekkub tõhusa, proportsionaalse ja heidutava trahvi või muu parandusmeetmega²⁸.

5 TOIMIMISJUHENDI KAVANDI VASTUVÕETAVUS²⁹

19. Enne kui pädev järelevalveasutus saab toimimisjuhendi isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 lõike 5 kohaldamiseks täielikult läbi vaadata ja seda täielikult hinnata, peab olema täidetud hulk tingimusi. Nende eesmärk on hõlbustada toimimisjuhendi kavandite tõhusat hindamist. Kohaldatakse järgmisi kriteeriumeid:

5.1 Seletuskiri ja lisadokumendid

20. Iga heakskiitmiseks esitatav toimimisjuhendi kavand peab sisaldama selget ja lühikest seletuskirja, milles on kirjeldatud üksikasjalikult toimimisjuhendi eesmärki ja kohaldamisala³⁰ ning seda, kuidas toimimisjuhend hõlbustab määruse tõhusat kohaldamist³¹. See aitab kiirendada protsessi ja tuua vajalikku selgust esitatud lisateabesse. Vajaduse korral tuleb esitada toimimisjuhendi kavandit ja seletuskirja toetavad lisadokumendid³².

5.2 Esindaja

²³ Andmekaitseenõukogu esitab eraldi suunised, milles käsitletakse toimimisjuhendi kasutamist andmete rahvusvahelist edastamist hõlbustava mehhanismina.

²⁴ Vt ka isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 24 lõige 3 ja artikli 28 lõige 5.

²⁵ Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 32 lõige 3.

²⁶ Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 35 lõige 8.

²⁷ Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 83 lõike 2 punkt j. Vt ka andmekaitseenõukogu vastu võetud suunised WP 253/17 (suunised määruse (EL) 2016/679 kohaste trahvide kohaldamise ja määramise kohta), milles käsitletakse toimimisjuhendite kohaldamist.

²⁸ Samas.

²⁹ Puudutab kõiki toimimisjuhendeid (riiklikke ja riikidevahelisi), sealhulgas muudetud või laiendatud toimimisjuhendeid.

³⁰ Muu hulgas võivad olla kindlaks määratud liikmed, töötlemistoimingud, andmesubjektid, andmete liigid, kohtualluvus ja asjaomased järelevalveasutused (isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punkt 22).

³¹ Seletuskiri annab toimimisjuhendi omanikule võimaluse põhjendada, miks ja mille alusel tuleks tema toimimisjuhend heaks kiita. See võimaldab toimimisjuhendi omanikul kirjeldada kavandatud kaitsemeetmete asjakohasust ja tõendada, et kavandatud mehhanismid on otstarbekohased.

³² Nt konsultatsioonide kokkuvõtte, teave liikmete kohta või toimimisjuhendi vajalikkust kinnitavad teadusuuringud.

21. Kooskõlas artikli 40 lõikega 2 peab toimumisjuhendi esitama vastutavate töötajate või volitatud töötajate kategooriaid esindav ühendus või muu organ või selliste ühenduste või organite konsortsium. Võimalike toimumisjuhendi omanike näidete mittetäielik loetelu sisaldaks kutse- ja esindusorganisatsioone, valdkondlikke organisatsioone, akadeemilisi organisatsioone ning huvirühmi.
22. Toimumisjuhendi omanik peab tõendama pädevale järelevalveasutusele, et ta on tõhusalt toimiv esindusorgan ning et ta on võimeline mõistma oma liikmete vajadusi ja selgelt määratlema isikuandmete töötlemise toimingut või sektori, mille suhtes kavatakse toimumisjuhendit kohaldada. Sõltuvalt asjaomase sektori määratlusest ja mõõtmetest saab esinduslikkuse tuletada muu hulgas järgmistest elementidest:
- vastutavatest töötajatest või volitatud töötajatest potentsiaalsete toimumisjuhendi rakendajate arv või osakaal asjaomases sektoris;
 - esindusorgani kogemused, mis on seotud toimumisjuhendiga hõlmatud sektori ja töötlemistoimingutega.

5.3 Töötlemise ulatus

23. Toimumisjuhendi kavandis peab olema selgelt piiritletud toimumisjuhendi kohaldamisala, st selgelt ja täpselt kindlaks määratud toimumisjuhendiga hõlmatud isikuandmete töötlemise toimingud (või töötlemise omadused) ning vastutavate töötajate või volitatud töötajate kategooriad. Siia alla kuuluvad toimumisjuhendis käsitletavat töötlemisega seotud probleemid, millele püütakse leida praktilisi lahendusi.

5.4 Territoriaalne kohaldamisala

24. Toimumisjuhendi kavandis tuleb kindlaks määrata, kas tegemist on riikliku või riikidevahelise toimumisjuhendiga, ning kirjeldada üksikasjalikult toimumisjuhendi territoriaalset kohaldamisala, nimetades kõik jurisdiktsioonid, mille suhtes toimumisjuhendit kavatakse kohaldada. Riikidevaheline toimumisjuhend (ka muudetud või laiendatud riikidevaheline toimumisjuhend) peab sisaldama asjaomaste järelevalveasutuste loetelu. 1. liites on kirjeldatud riikliku toimumisjuhendi ja riikidevahelise toimumisjuhendi erinevust.

5.5 Esitamine pädevale järelevalveasutusele

25. Toimumisjuhendi omanik peab tagama, et järelevalveasutus, kes on valitud toimumisjuhendi kavandit läbi vaatama, on pädev kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse artikliga 55³³. 2. liites on esitatud lisateave, millest toimumisjuhendi omanikul võib riikidevahelise toimumisjuhendi jaoks pädeva järelevalveasutuse valimisel abi olla.

³³ Isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 55 on öeldud, et järelevalveasutus on oma liikmesriigi territooriumil pädev täitma ülesandeid ja kasutama volitusi, mis on talle kooskõlas määrusega antud. Vt ka isikuandmete kaitse üldmääruse põhjendus 122.

5.6 Järelevalvemehhanismid

26. Toimimisjuhendi kavandis peavad olema ette nähtud mehhanismid, mis võimaldavad teha järelevalvet selle üle, et toimimisjuhendit täitma kohustunud sidusrühmad peavad toimimisjuhendi sätetest kinni³⁴. See kehtib nii avaliku kui ka erasektori toimimisjuhendite puhul.

5.7 Järelevalvet teostav asutus

27. Erasektori asutuste või organite töötlemistoiminguid hõlmava toimimisjuhendi kavandis peab olema kindlaks määratud ka järelevalvet teostav asutus ning kavand peab sisaldama mehhanisme, mis võimaldavad kõnealusel asutusel täita oma ülesandeid, nagu on sätestatud isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 41³⁵. Kindlaks määratud järelevalvet teostava(te)l asutus(t)el peab olema asjakohane positsioon, et täita nõuet olla oma tegevuse eest täielikult vastutav³⁶. Selleks peab pädev järelevalveasutus järelevalvet teostava(d) asutuse(d) akrediteerima kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 41 lõikega 1³⁷.

5.8 Konsulteerimine

28. Toimimisjuhendi kavand peab sisaldama teavet toimunud konsultatsioonide ulatuse kohta. Isikuandmete kaitse üldmääruse põhjenduses 99 on märgitud, et toimimisjuhendi koostamisel (või muutmisel/laiendamisel) tuleks konsulteerida asjakohaste sidusrühmadega, sealhulgas võimaluse korral andmesubjektidega. Sellega seoses peaks toimimisjuhendi omanik toimimisjuhendit heakskiitmiseks esitades kinnitama ja tõendama, et on toimunud asjakohased konsultatsioonid asjakohaste sidusrühmadega. Kui see on asjakohane, peab ta lisama teabe muude toimimisjuhendite kohta, mida potentsiaalsed toimimisjuhendi rakendajad peavad täitma, ja selle kohta, kuidas tema toimimisjuhend täiendab muid juhendeid. Selle raames tuleks kirjeldada liikmetega, teiste sidusrühmadega ja andmesubjektidega või neid esindavate ühenduste/organitega peetud konsultatsioonide taset ja laadi³⁸. Väga soovitatav on konsulteerida toimimisjuhendi omanikuks oleva organisatsiooni või organi liikmetega ning samuti arvesse võtta selliste liikmete kliente puudutavaid töötlemistoiminguid. Kui asjakohaste konkreetsete sidusrühmadega ei ole konsulteeritud, kuna see ei olnud teostatav, peab toimimisjuhendi omanik seda olukord selgitama.

5.9 Siseriiklikud õigusaktid

29. Toimimisjuhendi omanik peab kinnitama, et toimimisjuhendi kavand on kooskõlas asjaomaste siseriiklike õigusaktidega, eriti kui toimimisjuhend hõlmab sektorit, mis on reguleeritud liikmesriigi

³⁴ Vt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 lõige 4.

³⁵ Ka avalikku sektorit hõlmav toimimisjuhend peab sisaldama sobilikke mehhanisme, mille abil teha järelevalvet toimimisjuhendi järgimise üle.

³⁶ Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 83 lõike 4 punkti c kohaselt määratakse järelevalvet teostava asutuse kohustustega seotud rikkumise korral trahv.

³⁷ Vt allpool punkt 12 „Järelevalvet teostavate asutuste akrediteerimise nõuded“.

³⁸ Näiteks võib toimimisjuhendi omanik kirjeldada, kuidas ta hindas pärast konsultatsioone saadud ettepanekuid.

õiguses erisätetega, või töötlemistoiminguid, mille hindamisel tuleb arvesse võtta siseriiklikus õiguses sätestatud erinõudeid ja õiguslikke kohustusi.

5.10 Keel

30. Toimimisjuhendi omanik peaks täitma keelenõudeid, mille on kehtestanud pädev järelevalveasutus, kellele ta oma toimimisjuhendi esitab. Üldjuhul tuleks toimimisjuhend esitada asjaomase liikmesriigi pädeva järelevalveasutuse keeles³⁹. Riikidevahelised toimimisjuhendid tuleks esitada pädeva järelevalveasutuse keeles ja ka inglise keeles⁴⁰.

5.11 Kontrollnimekiri

31. Lisaks on valitud pädeva järelevalveasutuse ülesanne kindlaks määrata, kas toimimisjuhendi kavand liigub edasi järgmisesse hindamisetappi, st pädev järelevalveasutus korraldab sisu täieliku hindamise kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse artiklitega 40 ja 41 ning allpool kirjeldatud menetlustega. 3. liites sätestatud kontrollnimekirja tuleks kasutada pädevale järelevalveasutusele esitatava viitedokumendina ning see peaks olema abiks ka toimimisjuhendi kavandi esitamisel.

6 TOIMIMISJUHENDI HEAKSKIITMISE KRITEERIUMID

32. Toimimisjuhendi omanik peab olema võimeline tõendama, et tema toimimisjuhend aitab kaasa isikuandmete kaitse üldmääruse nõuetekohasele kohaldamisele, võttes arvesse eri töötlussektorite eripära ning toimimisjuhendiga hõlmatud vastutavatele töötlejatele või volitatud töötlejatele seatud konkreetseid nõudeid ja kohustusi. Sellel üldisel nõudel on mitu aspekti. Toimimisjuhendi omanik peab olema võimeline tõendama, et

- toimimisjuhendi kavand vastab asjaomase sektori või töötlemistoimingu konkreetsele vajadusele;
- toimimisjuhendi kavand hõlbustab isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamist;
- toimimisjuhendi kavandis on täpsustatud isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamise üksikasjad;
- toimimisjuhendi kavandis on ette nähtud piisavad kaitsemeetmed⁴¹ ja
- toimimisjuhendi kavandis on ette nähtud tõhusad mehhanismid, mille abil teha järelevalvet toimimisjuhendi järgimise üle.

6.1 Toimimisjuhendi kavand vastab konkreetsele vajadusele

³⁹ Mõnel liikmesriigil võib olla siseriiklik õigusakt, milles nõutakse toimimisjuhendi kavandi esitamist selle liikmesriigi riigikeeles. Toimimisjuhendi omanikel soovitatakse uurida seda küsimust asjaomasel pädeval järelevalveasutuses, enne kui nad esitavad oma toimimisjuhendi kavandi ametlikult heakskiitmiseks.

⁴⁰ Vastavalt andmekaitse nõukogu kodukorra 23. jaole on andmekaitse nõukogu töökeel inglise keel.

⁴¹ Nt suure riskiga sektorites, nagu laste andmete või terviseandmete töötlemine, peaksid olema jõulisemad ja rangemad kaitsemeetmed, võttes arvesse asjaomaste isikuandmete tundlikkust.

33. Toimimisjuhendi omanik peab tõendama vajadust toimimisjuhendi kehtestamise järele. Toimimisjuhendis tuleb käsitleda konkreetses sektoris või konkreetse töötlemistoimingu puhul esinevaid andmekaitseprobleeme.

Näiteks tarbijate krediidiriski avastamiseks mõeldud teabesüsteemide sektoris võidakse kindlaks teha vajadus sõnastada toimimisjuhend, millega nähakse ette piisavad kaitsemeetmed ja mehhanismid selle tagamiseks, et kogutavad andmed on asjakohased ja täpsed ning et neid kasutatakse üksnes konkreetsel ja õiguspärasel laenude kaitsmise eesmärgil. Samamoodi võib terviseuuringute sektor kindlaks teha vajaduse sõnastada toimimisjuhend, millega tagatakse lähenemisviisi järjepidevus, kehtestades standardid isikuandmete kaitse üldmäärusest tuleneva selgesõnalise nõusoleku nõude ja sellega kaasneva vastutuse nõude nõuetekohaseks täitmiseks.

34. Toimimisjuhendi omanik peaks olema võimeline välja tooma probleemid, mida püütakse toimimisjuhendis lahendada, ja neid selgitama ning põhjendama, miks toimimisjuhendis pakutavad lahendused on tõhusad ja kasulikud nii organisatsiooni või organi liikmetele kui ka andmesubjektidele.

6.2 Toimimisjuhendi kavand hõlbustab isikuandmete kaitse üldmääruse tõhusat kohaldamist

35. Nagu on öeldud isikuandmete kaitse üldmääruse põhjenduses 98, peab toimimisjuhendi omanik toimimisjuhendile heakskiidu saamiseks olema võimeline tõendama, et tema toimimisjuhend hõlbustab isikuandmete kaitse üldmääruse tõhusat kohaldamist. Sellega seoses peab toimimisjuhendis olema selgelt sätestatud, et sellega kohaldatakse isikuandmete kaitse üldmäärust sektoripõhiselt, ning selles tuleb kindlaks teha ja vaatluse alla võtta konkreetse sektori konkreetsed vajadused⁴².

Näiteks võib isikuandmete kaitse üldmääruse tõhusat kohaldamist hõlbustada asjaomasele sektorile omaste mõistete loetelu esitamine ja asjakohane keskendumine teemadele, mis on asjaomases sektoris eriti olulised. Ka sektoripõhise terminoloogia kasutamine üksikasjaliku teabe andmisel selle kohta, kuidas rakendada sektoris isikuandmete kaitse üldmääruse nõudeid, võib parandada sektoris eeskirjadest arusaamist ja seega hõlbustada määruse tõhusat kohaldamist. Toimimisjuhendis tuleks täielikult arvesse võtta konkreetse sektori töötlemistoiminguga kaasnevat tõenäolisi riske ning neid riske arvesse võttes asjakohaselt kohandada toimimisjuhendiga hõlmatud vastutavate töötajate või volitatud töötajate seonduvaid kohustusi, st esitada näiteid selle kohta, millised on vastuvõetavad tingimused isikuandmete kasutamisel otseturunduses. Mis puudutab vormi, siis toimimisjuhendi sisu peaks olema esitatud viisil, mis hõlbustab selle mõistmist, praktikas kasutamist ja isikuandmete kaitse üldmääruse tõhusat kohaldamist.

⁴² Vt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 lõige 1.

6.3 Toimimisjuhendi kavandis on täpsustatud isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamise üksikasjad

36. Toimimisjuhendis tuleb täpsustada isikuandmete kaitse üldmääruse praktilise kohaldamise üksikasjad ning täpselt kajastada asjaomase töötlemistoimingu või sektori laadi. Selle abil peaks olema võimalik tagada selged sektoripõhised edusammud andmekaitseõiguse järgmisel. Juhendis tuleb sätestada kõikidele liikmetele realistlikud ja saavutatavad standardid ning see peab olema vajaliku kvaliteediga ja sisult järjekindel, et pakkuda piisavat lisaväärtust⁴³. Teisisõnu tuleb toimimisjuhendi kavandis piisavalt keskenduda konkreetsetele andmekaitsevaldkondadele⁴⁴ ja asjaomases sektoris esinevatele probleemidele ning selles tuleb pakkuda nende valdkondade ja probleemide jaoks piisavalt selgeid ja tõhusaid lahendusi⁴⁵.
37. Toimimisjuhendisse ei tuleks pelgalt ümber kirjutada isikuandmete kaitse üldmääruse sätteid⁴⁶. Selle eesmärk peaks olema näha ette, kuidas isikuandmete kaitse üldmäärust konkreetselt, praktiliselt ja täpselt kohaldada. Kokkulepitavad standardid ja eeskirjad peavad olema üheselt mõistetavad, konkreetsed, täidetavad ja jõustatatavad (kontrollitavad). Selgete eeskirjade kehtestamine konkreetses valdkonnas on vastuvõetav meetod, kuidas toimimisjuhend saab tuua lisaväärtust. Asjaomasele sektorile ainuomase terminoloogia kasutamine ning konkreetsete stsenaariumide või parimate tavade näidete⁴⁷ esitamine võib aidata seda nõuet täita⁴⁸.
38. Kavade koostamine heakskiidetud toimimisjuhendi tutvustamiseks, et üksikisikud oleksid teadlikud selle olemasolust ja sisust, võib samuti aidata saavutada isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldamise üksikasjade täpsustamise standardit. On väga oluline, et toimimisjuhendis suudetaks anda isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 5 sõnastatud andmekaitsepõhimõtetele praktiline tähendus. Väga tähtis on ka see, et toimimisjuhendis võetaks nõuetekohaselt arvesse asjakohaseid arvamusi ja seisukohti, mille andmekaitseõukogu on konkreetse sektori või töötlemistoiminguga seoses avaldanud või heaks kiitnud⁴⁹. Näiteks toimimisjuhend, milles on kirjeldatud üksikasjalikult töötlemistoiminguid, võib aidata kindlaks teha töötlemistoimingute piisava õigusliku aluse liikmesriigi, kus on kavas toimimisjuhendit kohaldada.

6.4 Piisavad kaitsemeetmed

39. Toimimisjuhend peab vastama ka artikli 40 lõike 5 nõuetele. Heakskiit antakse vaid siis, kui on kindlaks tehtud, et kavandatud toimimisjuhendiga on tagatud piisavad asjakohased

⁴³ Seda standardit kohaldati esmakordselt 10. septembril 1998 vastu võetud dokumendis DG XV D/5004/98 WP 13.

⁴⁴ Nagu need, mis on loetletud isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 lõikes 2.

⁴⁵ See nõue kajastab artikli 29 tööühma varasemat seisukohta, mida on kirjeldatud toimimisjuhendeid käsitlevas töödokumendis DG XV D/5004/98 WP 13, mis võeti vastu 10. septembril 1998.

⁴⁶ Andmekaitseõiguse sätete ümberkirjutamine on olnud sageli iseloomulik artikli 29 tööühmale heakskiitmiseks esitatud toimimisjuhendite kavanditele, mis on ebaedukaks osutunud.

⁴⁷ Ja vastuvõetamatute tavade näidete.

⁴⁸ Toimimisjuhendis tuleks võimaluse korral vältida ülemäärast juriidilisust.

⁴⁹ Samuti tuleb toimimisjuhendis täielikult arvesse võtta asjakohast liikmesriigi ja Euroopa kohtupraktikat.

kaitsemeetmed⁵⁰. Toimimisjuhendi omanikud peavad pädeva järelevalveasutuse jaoks rahuldavalt tõendama, et juhend sisaldab sobivaid ja tõhusaid kaitsemeetmeid, et leevendada isikuandmete töötlemisega ning üksikisikute õiguste ja vabadustega seotud riske⁵¹. Toimimisjuhendi omaniku ülesanne on esitada selged tõendid selle kohta, et tema toimimisjuhend vastab nendele nõuetele.

Näiteks suure riskiga töötlemistoimingute puhul, nagu laste andmete või terviseandmete ulatuslik töötlemine, profiilanalüüs või süstemaatiline jälgimine, peaks toimimisjuhend sisaldama vastutavatele töötlejatele ja volitatud töötlejatele rangemaid nõudeid, et kajastada piisavat kaitse taset. Peale selle võib toimimisjuhendi omanikul olla kasulik korraldada sellist suure riskiga töötlemist käsitleva toimimisjuhendi koostamisel ulatuslikumaid isikuandmete kaitse üldmääruse põhjenduse 99 kohaseid konsultatsioone.

6.5 Toimimisjuhendi kavandis on ette nähtud mehhanismid, mis võimaldavad teha tõhusat järelevalvet

40. Nagu on sätestatud isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 lõikes 4, tuleb toimimisjuhendis rakendada sobivaid mehhanisme, tagamaks, et eeskirju täidetakse nõuetekohaselt ning et täieliku järgimise tagamiseks on kehtestatud tõhusad ja otstarbekad täitemeetmed. Toimimisjuhendis tuleb ennekõike kindlaks määrata ja esitada struktuurid ja menetlused, mis tagavad tõhusa järelevalve ja rikkumise korral karistamise. Samuti tuleb toimimisjuhendi kavandis kindlaks määrata asjakohane asutus, kelle käsutuses on mehhanismid, mis võimaldavad tal teha tõhusat järelevalvet toimimisjuhendi järgimise üle. Nende mehhanismide hulka võivad kuuluda korrapärase auditeerimise ja aruandluse nõuded, selged ja läbipaistvad kaebuste käsitlemise ja vaidluste lahendamise menetlused, konkreetset karistused ja õiguskaitsevahendid toimimisjuhendi rikkumise korral ning toimimisjuhendi sätete rikkumisest teatamise põhimõtted.
41. Toimimisjuhendi kavandis peab olema kindlaks määratud järelevalvet teostav asutus, kui toimimisjuhend hõlmab töötlemist, mida teevad erasektori asutused ja organid. Põhimõtteliselt tuleb toimimisjuhendis asjaomase sektori töötlemistegevuse suhtes kohaldatavate eeskirjade sisu käsitlemise kõrval ette näha ka järelevalvemehhanismid, mis tagavad nende eeskirjade tõhusa kohaldamise. Kui tõhusa järelevalve tegemiseks on mitu järelevalvet teostavat asutust, võib toimimisjuhendi kavandis esitada mitu erinevat järelevalvemehhanismi. Kõik järelevalvemehhanismid, mis on kavandatud toimimisjuhendi järgimise üle piisava järelevalve tegemiseks, peaksid siiski olema selged, sobilikud, rakendatavad, tõhusad ja jõustatavad (kontrollitavad). Toimimisjuhendi omanik peab esitama põhjused ja tõendama, et tema järelevalvealased ettepanekud on asjakohased ja teostatavad⁵².

⁵⁰ Vt isikuandmete kaitse üldmääruse põhjendus 98.

⁵¹ Kaitsemeetmeid võidakse kohaldada ka seoses järelevalvet teostavate asutustega ja nende suutlikkusega täita tõhusalt oma ülesandeid.

⁵² Lisateavet toimimisjuhendi väärtuse ja toimimisjuhendi tõhusust tagavate üldiste aluste hindamise kohta leiab 14. jaanuaril 1998 vastu võetud artikli 29 tööühma dokumendist „Majandusharu eneseregulatsiooni hindamine: millal annab see olulise panuse andmekaitse tasemele kolmandas riigis?“

7 ESITAMINE, VASTUVÕETAVUS JA HEAKSKIITMINE⁵³ (RIIKLIKUD TOIMIMISJUHENDID)

7.1 Esitamine

42. Toimimisjuhendi omanik peaks esitama oma toimimisjuhendi kavandi elektroonilises või kirjalikus vormis (paberkandjal) ametlikult pädevale järelevalveasutusele⁵⁴. Pädev järelevalveasutus kinnitab toimimisjuhendi omanikule, et ta on toimimisjuhendi kavandi kätte saanud, ning kontrollib, kas kavand vastab eespool sätestatud vastuvõetavuse kriteeriumidele,⁵⁵ enne kui ta korraldab toimimisjuhendi sisu täieliku hindamise.

7.2 Toimimisjuhendi vastuvõetavus

43. Kui toimimisjuhendi kavandit ei võeta vastu, kuna see ei vasta vastuvõetavuse kriteeriumidele,⁵⁶ pöördub pädev järelevalveasutus kirjalikult toimimisjuhendi omaniku poole ja kirjeldab oma otsuse alust. Sellega protsess lõpeb ja toimimisjuhendi omanikul tuleb esitada uus kavand⁵⁷.

44. Kui toimimisjuhendi kavand vastab eespool sätestatud kriteeriumidele, peaks pädev järelevalveasutus saatma toimimisjuhendi omanikule kirjaliku kinnituse selle kohta, et juhend liigub edasi protsessi järgmisesse etappi, ja hindama toimimisjuhendi kavandi sisu kooskõlas liikmesriigi õiguses sätestatud asjakohaste menetlustega.

7.3 Heakskiitmine

45. Pädev järelevalveasutus peaks koostama arvamuse mõistliku aja jooksul – kui liikmesriigi õiguses ei ole sätestatud konkreetset tähtaega – ning hoidma toimimisjuhendi kavandi omanikku pidevalt kursis protsessi ja eeldatava ajakavaga. Arvamus tuleks välja tuua otsuse alus kooskõlas eespool kirjeldatud heakskiitmise kriteeriumidega⁵⁸.

46. Kui pädev järelevalveasutus otsustab heakskiitmisest keelduda, protsess lõpeb ning toimimisjuhendi omanikul jääb üle hinnata arvamus esitatud järeldusi ja toimimisjuhendi kavand

(WP 7). Toimimisjuhendi koostamisel soovitatakse arvesse võtta ka seda dokumenti (kui see on asjakohane).

⁵³ Sealhulgas varem heaks kiidetud toimimisjuhendite muutmise ja laiendamise.

⁵⁴ Liikmete jaoks, kelle suhtes toimimisjuhendit kohaldatakse, on selleks asutuseks riiklik järelevalveasutus. Oluline on ka see, et toimimisjuhendi omanik annaks pädevale järelevalveasutusele selgelt mõista, et ta esitab toimimisjuhendi kavandi ametlikult heakskiitmiseks, ning et ta määratleks selgelt toimimisjuhendi jurisdiktsiooni ulatuse. Vt ka 1. liide, kus on selgitatud riikliku ja riikidevahelise toimimisjuhendi erinevust.

⁵⁵ Vt ka 3. liites esitatud kontrollnimekiri.

⁵⁶ Samas.

⁵⁷ Tasub märkida, et selles heakskiitmisprotsessi etapis toimuva keeldumise aluseks on kõige suurema tõenäosusega üldised või menetluslikud nõuded, mitte toimimisjuhendi kavandiga seotud sisulised või olulised küsimused.

⁵⁸ Pädev järelevalveasutus võib anda sellega toimimisjuhendi omanikule kasulikke tagasisidet, kui toimimisjuhendi omanik otsustab oma toimimisjuhendi kavandi läbi vaadata, seda muuta ja selle hiljem uuesti esitada.

nende põhjal uuesti läbi vaadata. Kui toimimisjuhendi omanik otsustab täiustatud kavandi hiljem uuesti esitada, peab ta seda tegema ametlikult.

47. Kui pädev järelevalveasutus kiidab toimimisjuhendi kavandi heaks, peab ta toimimisjuhendi registreerima ja avaldama (oma veebisaidil ja/või muude asjakohaste kommunikatsioonivahendite kaudu)⁵⁹. Artikli 40 lõikes 11 nõutakse ka seda, et andmekaitsevennukogu teeks kõik heakskiidetud toimimisjuhendid üldsusele kättesaadavaks.

8 ESITAMINE, VASTUVÕETAVUS JA HEAKSKIITMINE⁶⁰ (RIIKIDEVAHELINE TOIMIMISJUHENDID)

8.1 Esitamine

48. Toimimisjuhendi omanik peaks esitama oma toimimisjuhendi kavandi elektroonilises või kirjalikus vormis ametlikult pädevale järelevalveasutusele, kes tegutseb toimimisjuhendi heakskiitmisel peamise asutusena⁶¹. Pädev järelevalveasutus kinnitab toimimisjuhendi omanikule, et ta on dokumendid kätte saanud, ning kontrollib, kas toimimisjuhendi kavand vastab eespool sätestatud nõuetele,⁶² enne kui ta korraldab toimimisjuhendi sisu täieliku hindamise. Pädev järelevalveasutus teavitab toimimisjuhendi kavandi esitamisest viivitamata kõiki teisi järelevalveasutusi ning esitab tuvastamist ja viitamist hõlbustavad olulised üksikasjad. Kõik järelevalveasutused peaksid selle peale kinnitama, kas nad on isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punkti 22 alapunktides a ja b nimetatud asjaomased järelevalveasutused⁶³.

8.2 Toimimisjuhendi vastuvõetavus

49. Kui toimimisjuhendi kavandit ei võeta vastu, kuna see ei vasta eespool sätestatud vastuvõetavuse kriteeriumidele, pöördub pädev järelevalveasutus kirjalikult toimimisjuhendi omaniku poole ja kirjeldab oma otsuse alust. Sellega protsess lõpeb ja toimimisjuhendi omanikul tuleb esitada uus kavand⁶⁴. Pädev järelevalveasutus väljastab ka teate, milles ta tutvustab kõikidele asjaomastele järelevalveasutustele oma seisukohta.
50. Kui pädev järelevalveasutus võtab toimimisjuhendi kavandi vastu, kuna see vastab vastuvõetavuse kriteeriumidele, peaks pädev järelevalveasutus saatma toimimisjuhendi omanikule kirjaliku kinnituse selle kohta, et juhend liigub edasi protsessi järgmisesse etappi, ja hindama

⁵⁹ Nagu on sätestatud isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 lõikes 6.

⁶⁰ Sealhulgas varem heaks kiidetud toimimisjuhendite muutmise ja laiendamise.

⁶¹ Seda tuleks tõlgendada allpool kirjeldatud menetluse kontekstis.

⁶² Vt ka 3. liites esitatud kontrollnimekiri.

⁶³ See on tähtis, sest on ette nähtud, et toimimisjuhendi kavandi kaasläbivaatajad on järelevalveasutused, kes on isikuandmete töötlemisega seotud, kuna vastutava töötleja või volitatud töötleja tegevuskoht asub asjaomase järelevalveasutuse liikmesriigi territooriumil või „asjaomase järelevalveasutuse liikmesriigis elavad andmesubjektid on töötlemisest oluliselt või tõenäoliselt oluliselt mõjutatud“.

⁶⁴ Tasub märkida, et selles heakskiitmisprotsessi etapis toimuva keeldumise aluseks on kõige suurema tõenäosusega üldised või menetluslikud nõuded, mitte toimimisjuhendi kavandiga seotud sisulised või olulised küsimused.

toimimisjuhendi kavandi sisu. Sellega käivitub järgmine toimimisjuhendi heakskiitmiseks tehtava hindamise raames rakendatav mitteametliku koostöö menetlus.

8.3 Koostöö

51. Pädev järelevalveasutus teeb kindlaks asjaomased järelevalveasutused⁶⁵ ja väljastab neile teate, milles ta tutvustab oma seisukohta. Asjaomased järelevalveasutused esitavad taotluse määrata vabatahtlikkuse alusel kuni kaks kaasläbivaatajat, kes aitaksid hinnata toimimisjuhendi kavandi sisu. Kaasläbivaatajate määramisel lähtutakse sooviavalduste laekumise järjekorrast⁶⁶. Kaasläbivaatajate ülesanne on aidata pädeval järelevalveasutusel hinnata toimimisjuhendi kavandit. Kaasläbivaatajad peaksid esitama märkused toimimisjuhendi sisu kohta kolmekümne päeva jooksul pärast enda kaasläbivaatajaks kinnitamist. Pädev järelevalveasutus võtab neid märkusi arvesse heakskiitmise jaoks tehtava hindamise läbiviimisel. Nagu on sätestatud isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 lõikes 7, teeb pädev järelevalveasutus lõpliku otsuse selle kohta, kas esitada otsuse eelnõu kooskõlas määruse artiklitega 63 ja 64 andmekaitseenõukogule⁶⁷.
52. Pädev järelevalveasutus peaks püüdma jõuda otsuseni mõistliku aja jooksul ning hoidma toimimisjuhendi omanikku pidevalt kursis protsessi ja eeldatava ajakavaga. Pädev järelevalveasutus peaks välja tooma oma otsuse (toimimisjuhendi heakskiitmise või selle heakskiitmisest keeldumise) aluse kooskõlas heakskiitmise üldiste põhjendustega ning edastama otsuse õigeaegselt toimimisjuhendi omanikule.

8.4 Keeldumine

53. Kui pädev järelevalveasutus otsustab keelduda toimimisjuhendi kavandi edastamisest andmekaitseenõukogule, protsess lõpeb ning toimimisjuhendi omanikul jääb üle analüüsida otsuses esitatud järeldusi ja kaaluda oma toimimisjuhendi kavandi läbivaatamist. Samuti peab toimimisjuhendi omanik esitama toimimisjuhendi uuesti, kui ta otsustab sellele hiljem heakskiitu taotleda. Pädev järelevalveasutus peaks teavitama kõiki asjaomaseid järelevalveasutusi oma seisukohast ja toimimisjuhendi heakskiitmisest keeldumise põhjustest.

8.5 Ettevalmistused otsuse eelnõu edastamiseks andmekaitseenõukogule

54. Kui pädeval järelevalveasutusel on kavas toimimisjuhendi kavand heaks kiita, saadab ta heakskiitva otsuse eelnõu kõikidele asjaomastele järelevalveasutustele, enne kui ta edastab selle andmekaitseenõukogule. Kõikidel asjaomastel järelevalveasutustel on vastamiseks 30 päeva ja andmekaitseenõukogu asjakohasele alamrühmale võib esitada arutamiseks ükskõik millise olulise

⁶⁵ Asjaomased järelevalveasutused peaks olema võimalik kindlaks teha toimimisjuhendi kavandi kohaldamisala põhjal.

⁶⁶ See taotlus kehtib kümme tööpäeva. Kaasläbivaatajate kindlaksmääramise ajal jätkab pädev järelevalveasutus hindamist. Kui toimimisjuhend hõlmab 14 või enam liikmesriiki, konsulteerib pädev järelevalveasutus tavaliselt kahe kaasläbivaatajaga. Kui hõlmatud liikmesriike on vähem, võib kaasläbivaatajaid olla sõltuvat konkreetsest juhtumist üks või kaks.

⁶⁷ Seda saab teha vaid siis, kui pädeval järelevalveasutusel on kavas toimimisjuhendi kavand heaks kiita. Vt artikli 40 lõige 7 ja artikli 64 lõige 1.

küsimuse. Kui asjaomased järelevalveasutused ei vasta, liigub toimumisjuhend protsessi järgmisesse etappi.

8.6 Andmekaitseenõukogu

55. Kui tehakse otsus edastada küsimus isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 lõike 7 kohaselt andmekaitseenõukogule, teatab pädev järelevalveasutus sellest otsusest kõikidele järelevalveasutustele kooskõlas järjepidevuse mehhanismiga⁶⁸. Pädev järelevalveasutus edastab küsimuse andmekaitseenõukogule kooskõlas oma kodukorraga ja isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 lõikega 7.

56. Vastavalt isikuandmete kaitse üldmääruse artiklile 64 esitab andmekaitseenõukogu arvamuse määruse artikli 40 lõikes 7 nimetatud küsimustes⁶⁹. Riikidevahelise toimumisjuhendi hindamisel ja selle heakskiitmist käsitleva otsuse edastamisel kohaldatakse andmekaitseenõukogu ja pädeva järelevalveasutuse suhtes andmekaitseenõukogu kodukorda ja artiklit 64.

8.7 Heakskiitmine

57. Andmekaitseenõukogu arvamus edastatakse pädevale järelevalveasutusele kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 64 lõikega 5 ning pädeva järelevalveasutuse ülesanne on otsustada, kas jääda oma otsuse eelnõu juurde või seda muuta, nagu on sätestatud artikli 40 lõikes 5⁷⁰. Andmekaitseenõukogu arvamus võidakse esitada artikli 40 lõike 8 kohaselt ka komisjonile ning andmekaitseenõukogu koondab artikli 40 lõike 11 alusel kõik heakskiidetud riikidevahelised toimumisjuhendid ja teeb need üldsusele kättesaadavaks.

9 KAASAMINE

58. On oluline märkida, et hindamisprotsessis ei tuleks näha võimalust pidada pädeva järelevalveasutusega täiendavalt nõu esitatud toimumisjuhendi sätete üle. Pädeval järelevalveasutusel on artikli 40 lõike 5 alusel ülesanne esitada arvamus selle kohta, kas toimumisjuhendi kavand vastab isikuandmete kaitse üldmäärusele⁷¹. Seega suhtlevad pädev järelevalveasutus ja toimumisjuhendi omanik protsessi selles etapis eeskätt selleks, et esitada selgitusi ning aidata läbi viia artiklite 40 ja 41 kohast hindamist. Eeldatakse, et toimumisjuhendi omanik võtab järelevalveasutusega vajaduse korral ühendust enne, kui ta esitab oma toimumisjuhendi kavandi heakskiitmiseks. Protsessi heakskiitmisetapis ei peaks toimumisjuhendi omanik põhimõtteliselt täiendavalt konsulteerima toimumisjuhendi kavandi konkreetsete sätete küsimuses, samuti ei peaks selles etapis olema võimalik pikendada hindamist, esitades pädevale järelevalveasutusele pidevalt toimumisjuhendi kavandi muudatusi. Hädavajalik on ka see, et toimumisjuhendi omanik oleks kättesaadav, et saada vastused toimumisjuhendi kavandiga seotud

⁶⁸ Vt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 64 lõige 4, mille kohaselt tuleks koos pädeva järelevalveasutuse otsuse eelnõuga esitada teiste järelevalveasutuste seisukohad.

⁶⁹ Vt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 70 lõike 1 punktis x sätestatud andmekaitseenõukogu ülesanne.

⁷⁰ Vt isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 64 lõige 7 ning menetlus, mis algatatakse artikli 64 lõike 8 alusel, kui pädev järelevalveasutus ei ole andmekaitseenõukogu arvamusel nõus.

⁷¹ Samuti võib pädev järelevalveasutus anda toimumisjuhendi omanikule nõu ning vajaduse korral esitada soovitusi toimumisjuhendi kavandi sisu ja vormi kohta.

selgitamist vajavatele küsimustele, ning et ta oleks võimeline andma need vastused mõistliku aja jooksul. On oluline, et toimumisjuhendi omanik oleks hästi ette valmistunud ja organiseeritud, et ta suudaks vastata päringutele tõhusalt. Pädevale järelevalveasutusele soovitatakse ette näha ühtne või spetsiaalne kontaktpunkt. Pädev järelevalveasutus otsustab, kas ta vajab enne toimumisjuhendi kavandi kohta otsuse tegemist lisateavet, ning määrab ka kindlaks pooltevahelise suhtlemise viisi. Järjepidevuse huvides jääb kogu riikidevahelise toimumisjuhendi heakskiitmise protsessi vältel peamiseks kontaktpunktiks pädev järelevalveasutus.

10 KOMISJONI ROLL

59. Komisjon võib rakendusaktiga otsustada, et heakskiidetud riikidevaheline toimumisjuhend kehtib kogu liidus, ning tagab sellisel juhul asjakohase teavitamise⁷².

11 JÄRELEVALVE TOIMUMISJUHENDI JÄRGIMISE ÜLE

60. Selleks et toimumisjuhend (riiklik või riikidevaheline) heaks kiidetaks, peab (peavad) selles olema kindlaks määratud järelevalvet teostav(ad) asutus(ed), kelle pädev järelevalveasutus on akrediteerinud kui asutuse(d), kes suudab (suudavad) teha toimumisjuhendi järgimise üle tõhusat järelevalvet⁷³. Pädev järelevalveasutus esitab oma järelevalvet teostava asutuse akrediteerimiseks kavandatud nõuded andmekaitsekoostöögrupile kooskõlas isikuandmete kaitse üldmääruse artiklis 63 nimetatud järjepidevuse mehhanismiga. Kui andmekaitsekoostöögrupp kiidab kõnealused nõuded heaks, saab pädev järelevalveasutus kohaldada neid järelevalvet teostava asutuse akrediteerimisel.
61. Isikuandmete kaitse üldmääruses ei ole mõistet „akrediteerimine“ määratletud. Küll aga on määruse artikli 41 lõikes 2 loetletud üldised nõuded järelevalvet teostava asutuse akrediteerimiseks. Et pädev järelevalveasutus järelevalvet teostava asutuse akrediteeriks, peaks olema täidetud hulk nõudeid. Toimumisjuhendi omanik peab selgitama ja tõendama, kuidas esildatud järelevalvet teostav asutus vastab artikli 41 lõikes 2 sätestatud nõuetele, et saada akrediteering.
62. Isikuandmete kaitse üldmäärus võimaldab artikli 41 alusel akrediteeritava järelevalvet teostava asutuse tüübi ja struktuuri osas paindlikkust. Toimumisjuhendi omanik võib otsustada kasutada järelevalve tegemiseks organisatsiooniväliselt või -sisest asutust, tingimusel et asjaomane asutus vastab artikli 41 lõikes 2 esitatud akrediteerimisnõuetele, mida on kirjeldatud allpool loetletud kaheksa nõude all.

⁷² Vt artikli 40 lõiked 9 ja 10. Selline otsus võimaldab vastutavatel töötajatel ja volitatud töötajatel, kelle suhtes isikuandmete kaitse üldmäärust ei kohaldata, võtta seoses heakskiidetud toimumisjuhendiga siduvaid ja täitmisele pööratavaid kohustusi (vt artikli 40 lõige 3). See võimaldab edastada andmeid kolmandatele riikidele või rahvusvahelistele organisatsioonidele, tingimusel et on kehtestatud asjakohased kaitsemeetmed ning andmesubjektidele on kättesaadavad õigused ja tõhusad õiguskaitsevahendid (vt ka artikli 46 lõige 1 ja artikli 46 lõike 2 punkt e).

⁷³ Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 41 lõige 1. Juhime tähelepanu sellele, et artiklit 41 ei kohaldata avaliku sektori asutuste ja organite suhtes.

12 JÄRELEVALVET TEOSTAVATE ASUTUSTE AKREDITEERMISE NÕUDED

12.1 Sõltumatus

63. Toimimisjuhendi omanik peab tõendama, et asjaomane asutus on oma ülesannete täitmisel erapooletu, olles nõuetekohaselt sõltumatu toimimisjuhendi rakendajatest ning kutsealast, tööstusharust või sektorist, mille suhtes toimimisjuhendit kohaldatakse. Sõltumatust saab tõendada mitme aspekti kaudu, nagu järelevalvet teostava asutuse rahastamine, liikmete/töötajate määramine, otsustusprotsess ning üldisemalt asutuse organisatsiooniline struktuur. Neid on käsitletud üksikasjalikumalt allpool.
64. Toimimisjuhendi omanik võib kasutada järelevalvet teostava asutuse nõude täitmiseks kaht peamist järelevalvemudelit: organisatsiooniväline järelevalvet teostav asutus ja organisatsioonisisene järelevalvet teostav asutus. Nende kahe lähenemisviisi rakendamisel on jäetud teatav paindlikkus ning kavandada võib eri versioone, mis on toimimisjuhendi kontekstis asjakohased. Organisatsioonisisene järelevalvet teostav astus võib olla näiteks toimimisjuhendi omaniku organisatsiooni sisene ajutine komitee või eraldi sõltumatu osakond. Toimimisjuhendi omaniku ülesanne on selgitada lähenemisviisi, mida rakendatakse kõnealuse asutuse erapooletuse ja sõltumatusega seotud riskide juhtimisel.
65. Näiteks kui tehakse ettepanek luua organisatsioonisisene järelevalvet teostav asutus, peaksid sellel olema eraldi töötajad ja juhatuse, vastutuse ja ülesanded, mis ei ole seotud organisatsiooni muude tegevusvaldkondadega. See on võimalik saavutada mitmel viisil, näiteks rakendades tõhusaid korralduslikke ja teabetõkkeid ning kasutades organisatsiooni ja järelevalvet teostava asutuse jaoks eraldi aruandlus- ja juhtimisstruktuure. Nii nagu andmekaitseametnik peaks ka järelevalvet teostav asutus saama tegutseda ilma juhusteta ning ta peaks olema kaitstud oma ülesannete täitmisest tulenevate sanktsioonide ja sekkumiste (olgu otsene või kaudne) eest.
66. Sõltumatusega seoses võib olla vajalik, et välisnõustaja või mõni muu isik, kes osales toimimisjuhendi koostamises, tõendaks, et olid olemas asjakohased kaitsemeetmed maandamiseks piisavalt sõltumatuse ohtu sattumise või huvide konflikti riski. Järelevalvet teostav asutus peab esitama tõendid selle kohta, et mehhanismid, millega rahuldaval viisil tuvastatakse ja maandatakse sellised riskid, on asjakohased⁷⁴. Järelevalvet teostav asutus peab pidevalt kindlaks tegema oma erapooletust ohustavad riskid, mis tulenevad näiteks asutuse tegevusest või sidemetest. Kui tehakse kindlaks mõni erapooletust ohustav risk, peaks järelevalvet teostav asutus näitama, kuidas ta kõrvaldab või minimeerib selle riski ja kasutab erapooletuse kindlustamiseks asjakohast mehhanismi.
67. Sõltumatust võib kinnitada ka sellega, et tõendatakse täielikku sõltumatust eelarve täitmisel ja muude ressursside haldamisel, eriti juhul, kui järelevalvet teostab organisatsioonisisene asutus.

⁷⁴ Rakendatav lähenemisviis sõltub toimimisjuhendi kontekstist. Näiteks võib piisata selle tõendamisest, et ülesanded on hoitud asjakohaselt lahus, st järelevalvet teostava asutuse töötajad ei osalenud toimimisjuhendi koostamisel ega katsetamisel.

Samuti peab järelevalvet teostav asutus suutma tegutseda sõltumatult toimumisjuhendit järgivale vastutavale töötlejale või volitatud töötlejale karistuse määramisel ja kohaldamisel. Põhimõtteliselt peab kõnealune asutus – olgu tegemist organisatsioonisisese või -välise asutusega – tegutsema toimumisjuhendi raames oma ülesandeid ja volitusi täites toimumisjuhendi omanikust ja rakendajatest sõltumatult.

12.2 Huvide konflikti puudumine⁷⁵

68. Tuleb tõendada, et järelevalvet teostava asutuse ülesannete ja kohustuste täitmisel ei teki huvide konflikti. Toimumisjuhendi omanik peab tõendama, et esildatud järelevalvet teostav asutus hoidub mis tahes tegevusest, mis ei ole kooskõlas tema ülesannete ja kohustustega, ning et selle tagamiseks on sisse seatud kaitsemeetmed. Samamoodi peab järelevalvet teostav asutus olema vaba välismõjust, olgu see otsene või kaudne, ning ta ei tohi küsida ega vastu võtta juhiseid üheltki isikult, organisatsioonilt ega ühenduselt. Kõnealusel asutusel peaksid olema oma töötajad, kelle on valinud asutus ise või mõni teine toimumisjuhendist sõltumatu asutus ja kes peaksid järgima vaid nende asutuste juhtnööre. Kui tegemist on organisatsioonisisese järelevalvet teostava asutusega, peab see olema kaitstud toimumisjuhendi omaniku, muude asjakohaste asutuste⁷⁶ ning toimumisjuhendi rakendajate sanktsioonide ja sekkumiste eest, mis tulenevad järelevalvet teostava asutuse ülesannete täitmisest.

12.3 Ekspertideadmised

69. Toimumisjuhendi omanik peab suutma tõendada, et järelevalvet teostaval asutusel on oma ülesannete tõhusaks täitmiseks vajalikul tasemel ekspertideadmised. Sellega seoses tuleb esitada üksikasjalik teave selle kohta, millised on kõnealuse asutuse andmekaitseõigusega ning konkreetse sektori või töötlemistoiminguga seotud teadmised ja kogemused. Selle nõude täitmisel võib olla abiks näiteks see, kui on võimalik osutada konkreetsetes sektoris omandatud varasemale järelevalveülesannete täitmise kogemusele. Peale selle on teretulnud andmekaitseküsimuste põhjalik mõistmine ja ekspertideadmised toimumisjuhendis käsitlevate konkreetsete töötlemistoimingute kohta. Samuti peaksid esildatud järelevalvet teostava asutuse töötajad olema omandanud asjakohased praktilised kogemused ja väljaõppe vastavuskontrolli tegemiseks, näiteks auditeerimise, järelevalve või kvaliteedi tagamise valdkonnas.

12.4 Kehtestatud menetlused ja struktuurid

70. Järelevalvet teostaval asutusel peavad olema ka asjakohased juhtimisstruktuurid ja menetlused, mis võimaldavad tal nõuetekohaselt

- hinnata, kas vastutavad töötlejad ja volitatud töötlejad vastavad toimumisjuhendi kohaldamise tingimustele;
- teha järelevalvet selle üle, kas kõnealused töötlejad järgivad toimumisjuhendi sätteid, ning
- vaadata korrapäraselt üle toimumisjuhendi toimimine.

⁷⁵ Erapooletus ülesannete täitmisel, st võime tegutseda sõltumatult.

⁷⁶ Vastutavate töötlejate või volitatud töötlejate kategooriaid esindavad organid.

71. Tuleks kavandada ulatuslikud kontrollimenetlused, mis võimaldavad nõuetekohaselt hinnata, kas vastutavad töötajad ja volitatud töötajad vastavad toimimisjuhendi järgimise kohustuse võtmise ja täitmise tingimustele. Nende menetlustega tuleks tagada ka see, et vastutavatel töötajatel ja volitatud töötajatel on võimalik toimimisjuhendit täita.
72. Vaja on menetlusi ja struktuure, mis võimaldavad teha aktiivset ja tõhusat järelevalvet selle üle, kas liikmed järgivad toimimisjuhendit. Need võivad hõlmata pistelisi või etteteatamata auditeid, iga-aastaseid kontrole, korralist aruandlust ja küsimustike kasutamist⁷⁷. Järelevalvemenetlused võib kavandada eri viisil, seni kuni neis võetakse arvesse selliseid tegureid nagu toimimisjuhendi raames toimuva andmetöötusega kaasnevad riskid, saadud kaebused või konkreetsed juhtumid, toimimisjuhendi rakendajate arv jne. Kaaluda võiks auditiaruannete ning toimimisjuhendi kohaldamisalasse kuuluvate vastutavate töötajate ja volitatud töötajate korrapärase aruandluses esitatud järelduste avaldamist.
73. Toimimisjuhendi omanik peab tõendama ka seda, et esildatud järelevalvet teostaval asutusel on piisavalt vahendeid ja töötajaid, et oma ülesandeid nõuetekohaselt täita. Vahendid peavad olema proportsioonis toimimisjuhendi rakendajate eeldatava arvu ja suurusega ning asjaomase andmetöötuse keerukusega või sellega kaasnevate riskide suurusega.

12.5 Läbipaistev kaebuste käsitlemine

74. Järelevalvet teostav asutus peab kehtestama tõhusad menetlused ja struktuurid, mis võimaldavad käsitleda kaebusi erapooletult ja läbipaistvalt. Kõnealusel asutusel peab olema avalikkusele kättesaadav kaebuste käsitlemise protsess, mille jaoks on eraldatud piisavalt vahendeid, et hallata kaebusi ja tagada, et asutuse otsused tehakse avalikkusele kättesaadavaks.

Kaebuste käsitlemise menetluse tõendiks võib olla näiteks kaebuste vastuvõtmise, hindamise, jälgimise, registreerimise ja lahendamise protsessi kirjeldus. Seda protsessi võib kirjeldada toimimisjuhendit käsitlevates avalikkusele kättesaadavates suunistes, nii et kaebuse esitaja saaks kaebuste käsitlemise protsessist aru ja et tal oleks võimalik seda jälgida. Sellise protsessi sõltumatust võivad aidata tagada järelevalvet teostavas asutuses eraldi määratavad protsessi läbiviijad ja juhtijad.

75. Järelevalvet teostaval asutusel peaks olema tõhus menetlus ka selle tagamiseks, et vastutavad töötajad või volitatud töötajad peavad toimimisjuhendist kinni. Näiteks võib anda järelevalvet teostavale asutusele volitused peatada vastutava töötaja või volitatud töötaja osalemine toimimisjuhendi rakendamises või jätta ta toimimisjuhendi rakendajate seast välja (st võtta parandusmeetmeid), kui ta tegutseb väljaspool toimimisjuhendi tingimusi.
76. Kui toimimisjuhendi rakendaja rikub toimimisjuhendi eeskirju, on järelevalvet teostav asutus kohustatud võtma viivitamata asjakohaseid meetmeid. Asjakohaste parandusmeetmete eesmärk

⁷⁷ See võib aidata ka ära hoida olukorda, kus mõnda liiget kontrollitakse korduvalt, teisi aga mitte.

on peatada rikkumine ja vältida selle kordumist tulevikus. Selliste meetmete ja sanktsioonide hulka võivad kuuluda koolitus, hoiatuse esitamine, aruanne liikme juhatusele, märgukiri, milles nõutakse konkreetsete meetmete võtmist kindlaksmääratud tähtajaks, liikme ajutine väljajätmine toimimisjuhendi rakendajate seast kuni parandusmeetme võtmiseni ning liikme lõplik kõrvaldamine toimimisjuhendi rakendajate seast. Järelevalvet teostav asutus võib need meetmed avalikustada, eriti kui on aset leidnud toimimisjuhendi tõsine rikkumine.

77. Vajaduse korral peaks järelevalvet teostav asutus tarbetu viivitusega teavitama toimimisjuhendi rakendajat, toimimisjuhendi omanikku, pädevat järelevalveasutust ja kõiki asjaomaseid järelevalveasutusi võetud meetmetest ja meetmete võtmise põhjustest⁷⁸. Peale selle, kui on võimalik kindlaks teha riikidevahelise toimimisjuhendi rakendaja juhtiv järelevalveasutus,⁷⁹ peaks järelevalvet teostav asutus teavitama oma meetmetest asjakohaselt ka seda asutust.

12.6 Pädeva järelevalveasutuse teavitamine

78. Järelevalvet teostava asutuse jaoks kavandatud raamistik peab võimaldama tõhusalt teavitada pädevat järelevalveasutust ja muid järelevalveasutusi meetmetest, mis järelevalvet teostav asutus on seoses toimimisjuhendiga võtnud. Nende hulka võivad kuuluda otsuste tegemine meetmete kohta, mis võetakse juhul, kui toimimisjuhendi rakendaja rikub toimimisjuhendit, toimimisjuhendit käsitlevate korrapäraste aruannete esitamine ning toimimisjuhendi läbivaatamine või auditi järelduste esitamine⁸⁰.

79. Lisaks tuleb selle raamistikuga tagada, et miski ei piiraks ega takistaks järelevalvet teostavat asutust tema ülesannete täitmisel. Näiteks toimimisjuhend, milles on ette nähtud, et toimimisjuhendi rakendajad võivad järelevalvet teostava asutuse ühepoolset heaks kiita või kõnealuse asutuse akrediteeringu tühistada või peatada, teavitamata sellest pädevat järelevalveasutust ja saamata selleks pädeva järelevalveasutuse nõusolekut, oleks vastuolus isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 41 lõikega 5.

12.7 Läbivaatamismehhanismid

80. Toimimisjuhendis tuleb ette näha asjakohased läbivaatamismehhanismid, tagamaks, et toimimisjuhend püsib asjakohane ja aitab jätkuvalt kaasa isikuandmete kaitse üldmääruse nõuetekohasele kohaldamisele. Läbivaatamismehhanismid tuleks sisse seada ka selleks, et teha kohandusi seoses muudatustega õigusaktide kohaldamises või tõlgendamises või seoses tehnoloogia arenguga, mis võib mõjutada toimimisjuhendi rakendajate teostatavat andmetöötlust või toimimisjuhendi sätteid.

12.8 Õiguslik seisund

81. Järelevalvet teostav asutus (olgu organisatsiooni sees või sellest väljaspool) ja seonduvad juhtimisstruktuurid tuleb kavandada viisil, mis võimaldab toimimisjuhendi omanikul tõendada, et

⁷⁸ Kui järelevalvet teeb toimimisjuhendi esitanud ühenduse/organi väline asutus, tuleks teavitada ka toimimisjuhendi omanikku.

⁷⁹ Vastavalt isikuandmete kaitse üldmääruse artiklile 56.

⁸⁰ Vt artikli 41 lõige 4.

järelevalvet teostaval asutusel on asjakohane positsioon, et täita isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 41 lõike 4 alusel oma ülesandeid, ja et järelevalvet teostavale asutusele saab määrata trahvi kooskõlas määruse artikli 83 lõike 4 punktiga c.

13 HEAKSKIIDETUD TOIMIMISJUHENDID

82. Asjakohaste sidusrühmade roll toimimisjuhendi ja isikuandmete kaitse üldmääruse järgimise tagamisel sõltub selgelt toimimisjuhendi laadist ja sisust. Samas on pädeval järelevalveasutusel endiselt oma osa selle tagamisel, et toimimisjuhend on jätkuvalt otstarbekohane.
83. Seepärast teeb pädev järelevalveasutus toimimisjuhendist tulenevate aruandlusnõuete osas tihedat koostööd järelevalvet teostava asutusega. Järelevalvet teostav asutus on peamine kontaktpunkt ja koordineerija mis tahes probleemi korral, mis võib toimimisjuhendiga seoses tekkida.
84. Pädev järelevalveasutus kiidab ka heaks toimimisjuhendi muutmise või laiendamise ning akrediteerib uued järelevalvet teostavad asutused⁸¹. Nagu on sätestatud isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 40 lõikes 5, tuleb pädevat järelevalveasutust teavitada olemasoleva toimimisjuhendi muutmisest või laiendamisest, järgides käesolevas dokumendis kirjeldatud korda.

14 JÄRELEVALVET TEOSTAVA ASUTUSE AKREDITEERINGU TÜHISTAMINE

85. Kui järelevalvet teostav asutus ei järgi isikuandmete kaitse üldmääruse kohaldatavaid sätteid, on pädeval järelevalveasutusel volitus tühistada isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 41 lõike 5 alusel järelevalvet teostava asutuse akrediteerimine⁸². Oluline on, et toimimisjuhendi omanik näeks toimimisjuhendis ette asjakohase sätte akrediteeringu tühistamise kohta.
86. Toimimisjuhendi ainsa järelevalvet teostava asutuse akrediteeringu tühistamise tulemuseks võib olla asjaomase toimimisjuhendi rakendamise peatamine või lõpetamine, sest nõutav järelevalve toimimisjuhendi järgimise üle kaob. See võib kahjustada toimimisjuhendi rakendajate mainet või ärihuve ning kaasa tuua andmesubjektide või muude sidusrühmade usalduse vähenemise.
87. Kui asjaolud seda võimaldavad, peaks tühistamine toimuma üksnes pärast seda, kui pädev järelevalveasutus on andnud järelevalvet teostavale asutusele võimaluse probleemid kiiresti lahendada või teha kokkulepitud tähtjaks asjakohased täiustused. Riikidevahelise toimimisjuhendiga seotud juhtumi puhul peaks pädev järelevalveasutus enne seda, kui ta lepib

⁸¹ Muudatused, mis tuleb heaks kiita, võiksid sisaldada näiteks olukordi, kus juhendisse lisatakse uus eeskiri, kuid ei ajakohastata viidet organisatsiooni nimele, või muid väikeseid muudatusi, mis ei mõjuta juhendi toimimist.

⁸² Riikidevahelise toimimisjuhendi puhul on oluline ka see, et pädev järelevalveasutus tagaks kõikide asjaomaste järelevalveasutuste teavitamise sellisest meetmest. Samamoodi peaks riikidevahelise toimimisjuhendi puhul asjaomane järelevalveasutus teavitama pädevat järelevalveasutust, kui leitakse, et vastutav töötleja (kes peaks toimimisjuhendit järgima) ei pea toimimisjuhendist kinni, kuna see võib anda põhjust tunda muret järelevalvet teostava asutuse ja toimimisjuhendi tõhususe pärast.

järelevalvet teostava asutusega kokku tekkinud probleemide lahendamise tingimustes, võtma asjaomases küsimuses ühendust asjaomaste järelevalveasutustega. Otsus tühistada järelevalvet teostava asutuse akrediteering tuleks edastada ka kõikidele asjaomastele järelevalveasutustele ja andmekaitseinspektsioonile (artikli 40 lõike 11 kohaldamisel).

15 AVALIKU SEKTORI TOIMIMISJUHENDID

88. Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 41 lõikes 6 on sätestatud, et heakskiidetud toimimisjuhendi järgimise üle ei tehta järelevalvet, kui isikuandmeid töötlevad avaliku sektori asutused või organid⁸³. Selle sättega sisuliselt kaotatakse nõue, et akrediteeritud asutus peab tegema järelevalvet toimimisjuhendi järgimise üle. See erand ei nõrgesta mingil moel nõuet rakendada toimimisjuhendi järgimise tagamiseks tõhusaid mehhanisme. Selle saavutamiseks on võimalik kohandada kehtivaid auditeerimisnõudeid, et lisada neisse järelevalve toimimisjuhendi järgimise üle.

Euroopa Andmekaitseinspektsiooni nimel

eesistuja

(Andrea Jelinek)

⁸³ Avaliku sektori asutuste või organite klassifitseerimine on iga liikmesriigi enda otsustada.

1. LIIDE. RIIKLIKU TOIMIMISJUHENDI JA RIIKIDEVAHELISE TOIMIMISJUHENDI ERINEVUS

Riikidevaheline toimimisjuhend on toimimisjuhend, mis hõlmab rohkem kui ühes liikmesriigis toimuvaid isikuandmete töötlemise toiminguid. Seega võib see olla seotud töötlemistoimingutega, mida sooritavad arvukad vastutavad töötlejad või volitatud töötlejad mitmes liikmesriigis, mis aga ei pruugi tähendada isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 4 punktis 23 määratletud isikuandmete piiriülest töötlemist.

Juhul kui toimimisjuhend, mille riigisisene ühendus on liikmesriigis vastu võtnud, hõlmab asjaomase ühenduse liikmete töötlemistoiminguid mitmes liikmesriigis, liigitatakse see riikidevaheliseks toimimisjuhendiks.

Seevastu kui ühendusega, kelle toimimisjuhend on riigi tasandil heaks kiidetud, liitub rahvusvaheline liige, kes tegeleb isikuandmete piiriülese töötlemisega, saab kõnealune liige tugineda asjaomasele heakskiidetud toimimisjuhendile vaid isikuandmete töötlemisel liikmesriigis, mis on toimimisjuhendi heaks kiitnud⁸⁴. Tuleb sisse seada mehhanismid selle tagamiseks, et toimimisjuhendi tegelik territoriaalne kohaldamisala on piisavalt läbipaistev.

⁸⁴ Samas – kasutades sama näidet – jääb toimimisjuhendi omanikule võimalus kaaluda toimimisjuhendi kohaldamisala laiendamist ja taotleda riikidevahelise toimimisjuhendi heakskiitmist.

2. LIIDE. PÄDEVA JÄRELEVALVEASUTUSE VALIMINE

Toimimisjuhendi omanikul võib olla riikidevahelise toimimisjuhendi kavandile heakskiidu saamiseks pädeva järelevalveasutuse kindlaksmääramisel valikuvõimalus⁸⁵. Isikuandmete kaitse üldmääruses ei ole sätestatud konkreetseid eeskirju sellise pädeva asutuse kindlaksmääramiseks, kes sobib kõige paremini hindama toimimisjuhendi kavandit. Ent selleks, et toimimisjuhendi omanikul oleks lihtsam kõnealune asutus kindlaks määrata, võiks ta arvesse võtta järgmisi tegureid⁸⁶:

- koht, kus asjaomast töötlemistoimingut kõige sagedamini sooritatakse või kus asjaomane sektor on kõige tihedamalt esindatud;
- koht, kus asub kõige tihedamalt andmesubjekte, keda asjaomane töötlemistoiming või sektor mõjutab;
- toimimisjuhendi omaniku peakorteri asukoht;
- esildatud järelevalvet teostava asutuse peakorteri asukoht ning
- järelevalveasutuse algatused konkreetses valdkonnas⁸⁷.

Ehkki need tegurid ei ole normatiivsed kriteeriumid, on pädeva järelevalveasutuse valimise otsus oluline ja seda tuleks hoolikalt kaaluda⁸⁸. Pädeva järelevalveasutuse ülesanded on muu hulgas olla toimimisjuhendi omanikule heakskiitmisprotsessi ajal ühtseks kontaktpunktiks, hallata koostöötapis taotlusmenetlust, akrediteerida (vajaduse korral) järelevalvet teostav asutus ja tegutseda heakskiidetud toimimisjuhendi tõhusa järgimise tagamisel juhtiva järelevalveasutusena.

⁸⁵ Vt isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 55 koostoimes põhjendusega 122.

⁸⁶ Loetelu ei ole täielik ega hierarhiline.

⁸⁷ Näiteks võib järelevalveasutus olla avaldanud üksikasjaliku ja olulise poliitikadokumendi, mis on otseselt seotud toimimisjuhendis käsitletava isikuandmete töötlemise toiminguga.

⁸⁸ Pädev järelevalveasutus ei saa toimimisjuhendi kavandi heakskiitmise taotlust tagasi lükata põhjusel, et ükski (või mõni) 2. liites esitatud mittetäielikus loetelus nimetatud kriteerium ei ole täidetud. Taotluse saab tagasi lükata vaid juhul, kui see ei vasta jaos „Toimimisjuhendi kavandi vastuvõetavus“ kirjeldatud kriteeriumidele.

3. LIIDE. TAOTLUSE ESITAMISEL KASUTATAV KONTROLLNIMEKIRI

Enne toimimisjuhendi kavandi esitamist pädevale järelevalveasutusele on oluline tagada, et saaksite (kui see on asjakohane) vastata jaatavalt järgmistele küsimustele.

1. Kas Te olete esitanud seletuskirja ja kõik asjakohased lisadokumendid? (Punkt 20)
2. Kas Te olete vastutavate töötajate või volitatud töötajate kategooriaid esindav ühendus või muu organ? (Punkt 21)
3. Kas Teie taotlus sisaldab üksikasjalikku teavet, mis tõendab, et olete tõhusalt toimiv esindusorgan, kes on võimeline mõistma oma liikmete vajadusi? (Punkt 22)
4. Kas Te olete selgelt määratlenud töötlemistoimingu või sektori ning töötlemisega seotud probleemid, mida püütakse toimimisjuhendi abil lahendada? (Punkt 23)
5. Kas Te olete kindlaks määranud oma toimimisjuhendi territoriaalse kohaldamisala ja lisanud kõikide asjaomaste järelevalveasutuste loetelu? (Punkt 24)
6. Kas Te olete esitanud üksikasjaliku teabe, et põhjendada konkreetse pädeva järelevalveasutuse kindlaksmääramist? (Punkt 25)
7. Kas Te olete lisanud mehhanismid, mis võimaldavad teha tõhusat järelevalvet toimimisjuhendi järgimise üle? (Punkt 26)
8. Kas Te olete kindlaks määranud järelevalvet teostava asutuse ja selgitanud, kuidas kõnealune asutus täidab nõuet teha järelevalvet toimimisjuhendi järgimise üle? (Punkt 27)
9. Kas Te olete lisanud teabe toimimisjuhendi väljatöötamisel toimunud konsultatsioonide ulatuse kohta? (Punkt 28)
10. Kas Te olete esitanud kinnituse selle kohta, et toimimisjuhendi kavand on kooskõlas liikmesriigi õigusakti(de)ga (kui see on asjakohane)? (Punkt 29)
11. Kas Te täidate keelenõuded? (Punkt 30)

Kas Teie taotlus sisaldab piisavalt üksikasjalikku teavet, et tõendada isikuandmete kaitse üldmääruse nõuetekohast kohaldamist? (Punktid 32–41)

4. LIIDE. HEAKSKIITMISPROTSESSI SKEEM

